

# **Nekaj velikega in naj bo to ljubezen (7) – Zakonski poklic**

Bog blagoslavlja normalnost družinskega življenja in želi prebivati v njem. Sprehod skozi Tobijevo knjigo nam lahko pomaga to ponovno odkriti.

9. Sep. 2022

Ko je sveti Jožefmarija pred skoraj sto leti začel govoriti o poklicanosti v zakon, je združitev teh dveh pojmov vzbujala osuplost, če ne celo posmeh: kot da bi govoril o ptiču brez kril ali o

kvadratnem kolesu. »Se smeješ, ker ti pravim, da si ‘poklican za zakon’? – Tako je, res si poklican.«<sup>[1]</sup> V miselnosti tistega in včasih tudi današnjega časa je *imeti poklic* pomenilo zapustiti normalni tok življenja, da bi človek lahko služil Bogu in Cerkvi. To se pravi na tak ali drugačen način zapustiti tisto običajno, kar za večino ljudi vključuje družino, otroke, hišo, službo, nakupovanje, račune, pralne stroje, nepredvidene dogodke, smeh, prepiranje med brati in sestrami, večere na urgenci, ostanke hrane v hladilniku.

Ves ta neskončni seznam, tako raznolik in nepredvidljiv kot življenje samo, se ne le prilega temu »kvadratnemu kolesu« zakonske poklicanosti, temveč najde v njem svojo najboljšo možno različico. »Pomen poklicanosti v zakonu«<sup>[2]</sup> izhaja ravno iz prepričanja, da Bog blagoslavlja normalnost družinskega

življenja in želi prebivati v njem. »Ti si Sveti, prestoluješ nad hvalnicami Izraela,« pravi psalm, katerega začetne besede Jezus izreče na križu (Ps 22,4). Bog, Sveti, hoče živeti sredi *povsem običajnega* življenja družin; življenja, ki je poklicano, da po ljubezni postane hvalnica Njemu: v nebesih, vendar skupaj z vsemi »proizvodnimi napakami« tega začasnega stanja, ki mu pravimo življenje.

## **Srečno pot**

Tisti mladenič se je zasmel, ko je slišal govoriti o poklicanosti v zakon, vendar si ni mogel kaj, da se ne bi tudi zamislil. Ob »provokaciji« je bil podan še nasvet: »Priporoči se svetemu Rafaelu, da te bo, kot Tobija, neomadeževanega pripeljal do konca poti.«<sup>[3]</sup> Sveti Jožefmarija se je tako naslonil na edino pripoved v Svetem pismu, povezano s tem nadangelom, ki mu je bil posebej blizu; tako zelo,

da mu je že od mladih let naprej  
zaupal svoj apostolat med mladimi.<sup>[4]</sup>  
»Tobijeva knjiga je čudovita,«<sup>[5]</sup> je  
nekoč dejal. Čeprav se celotna  
zgodba knjige vrti okoli potovanja,  
nam v resnici omogoča, da globoko  
vstopimo v življenje dveh domov in  
smo obenem priča porajanju še  
tretjega. Tudi na samem potovanju  
vlada to domače vzdušje, obenem pa  
je tu še podrobnost, ki skozi stoletja  
ni ostala neopažena s strani  
umetnikov: ta knjiga je namreč edino  
mesto v Svetem pismu, kjer se pojavi  
domači pes, ki Tobija in svetega  
Rafaela spremlja od začetka do konca  
potovanja (prim. Tb 6,1; 11,4).

Ko gre Tobija na pot, ga oče  
blagoslovi rekoč: »Bog na nebu naj  
vaju varno pripelje na cilj in vaju  
spet srečna in zdrava pripelje k meni  
nazaj. Njegov angel naj vaju varuje  
in spremlja« (Tb 5,17). Sveti  
Jožefmarija je v nekoliko  
spremenjeni obliki uporabljal te

besede, kadar je blagoslavljal tiste, ki so se odpravljali na pot: »Naj bo Gospod na tvoji poti in naj te njegovi angeli spremljajo«<sup>[6]</sup>. Potovanje – pravo, najbolj odločilno potovanje – pa je pot življenja, po kateri skupaj hodita dva, ki se drug drugemu podarita v zakonu in se odzivata na božji sen, ki je bil navzoč že ob začetku sveta.<sup>[7]</sup> Kako potrebno je torej, da človek v mladosti odkrije ter po mnogih letih potovanja ponovno odkrije »lepoto poklicanosti k oblikovanju krščanske družine«<sup>[8]</sup> – klic k svetosti, ki ni drugorazredna, ampak prvorazredna.

## **Ko se življenje zares začne**

Osebni poklic se prebudi s preprostim odkritjem, ki pa je polno posledic: s prepričanjem, da smisel, resnica o našem življenju ni v tem, da živimo zase, za svoje stvari, ampak za druge. Človek odkrije, da je v svojem življenju prejel veliko

ljubezni in da je k temu tudi sam poklican: da daje ljubezen. In da bo le tako resnično našel samega sebe. Poklicani smo podarjati ljubezen, a ne le v prostem času, kakor da bi si s tem želeli nekako olajšati vest, temveč tako, da ljubezen postane naš življenjski projekt, težišče vseh drugih projektov (tistih, ki morejo ostati v orbiti).

Pred poroko s Saro in po njej prejme mladi Tobija več nasvetov v tej smeri: ti nasveti kličejo k temu, kar je v njem najplemenitejšega. Njegov oče Tobit, ki ga pošlje na potovanje, da bi mu zagotovil denar za prihodnost (prim. Tb 4,2), poskrbi, da mu najprej preda svojo najpomembnejšo dediščino; tisto, kar je v življenju najbolj cenil: »Spoštuj svojo mater! Ne zapuščaj je vse dni svojega življenja! Delaj, kar ji je všeč, in z nobenim dejanjem ji ne prizadeni žalosti v duhu! [...] Vzdrži se, sin, sleherne nečistosti [...]. Kar

imaš preveč, razdaj vbogajme, in kadar daješ miloščino, ne bodi mrk v obraz! [...] Ob vsaki priložnosti hvali Gospoda Boga in ga prosi, da bi bila tvoja pota ravna in da bi vse, kar počneš in načrtuješ, vodilo k srečnemu cilju.« (Tb 4,3-19). Čez nekaj tednov se pravkar poročeni Tobija odpravi na pot nazaj k staršem in njegova nova tašča Edna se od njega posloviti takole: »Pred Gospodovim obličjem ti zaupamo svojo hčer v varstvo. Ne stori ji nič žalega vse dni svojega življenja! Otrok, pojdi v miru. Od zdaj sem jaz tvoja mati in Sara tvoja sestra [žena]« (Tb 10,13).

»Ne prizadeni ji žalosti v duhu [...]. Ne stori ji nič žalega.« Bog kliče zakonca, naj varujeta drug drugega, skrbita drug za drugega, živita drug za drugega: v tem je skrivnost njune osebne izpolnitve, ki prav zato ne more biti zgolj *samouresničitev*. Živeti, v najglobljem pomenu te

besede, pomeni dajati življenje. Tako je živel Jezus: »Jaz sem prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju« (Jn 10,10). Tako sta živela tudi sveti Jožef in Marija, v najbolj preprosti, nežni in čuteči ljubezni, kar jih je kdajkoli obstajalo na zemlji; skrbela sta drug za drugega, predvsem pa za Življenje, ki je postalo človek. In tako Bog želi, da bi živeli mi, njegovi učenci, da bi povsod, kjer smo, izžarevali njegovo veselje, njegovo željo po življenju. To je jedro krščanskega čuta poslanstva.

»Naša mesta,« pravi papež Frančišek, »so postala zapuščena zaradi pomanjkanja ljubezni, zaradi pomanjkanja nasmehov. Veliko je zabave, veliko, veliko stvari za zapravljanje časa, za vzbujanje smeha, manjka pa ljubezni. In to je predvsem naloga družine, predvsem družine; gre za očka, za mamico, ki delata v službi in sta z otroki ... Nasmeh neke družine je zmožen



premagati to zapuščenost naših mest in to je zmaga ljubezni družine. Tega doprinosa družin ne more nadomestiti noben gospodarski in politični inženiring. Babilonski projekt gradi nebotičnike brez življenja. Božji Duh pa daje puščavi, da znova zacveti.«<sup>[9]</sup>

*Živeti pomeni dajati življenje.* To odkritje, ki se lahko zgodi že v najstniških letih, včasih pa šele zelo pozno, pomeni pravi prehod iz otroštva v človekovo zrelost. Lahko bi rekli, da človek na neki način šele takrat zares postane oseba, da se šele takrat začne resnično življenje. Kajti »živeti pomeni želeti več, vedno več; želeti ne zaradi poželenja, ampak zaradi hrepenenja. Hrepenenje, to je znak življenja; ljubiti, to je življenje. Ljubiti do te mere, da se lahko izročimo za ljubljeno osebo. Sposobnost pozabiti nase pomeni biti zares človek; biti sposoben umreti za nekaj – to pomeni živeti. Kdor misli

samo nase, ni nihče, je prazen; kdor ni sposoben občutiti veselja ob umiranju, je že mrtev. Le tisti, ki to lahko začuti, ki lahko pozabi nase, ki se lahko daruje, skratka, ki ljubi, le tisti je živ. In potem mora le še začeti hoditi.«<sup>[10]</sup>\_\_\_\_\_

## **Doseg nekega »da«**

Tako se poklicanost v zakon pokaže v povsem drugačni luči in ni kakor »zagon, usmerjen k lastni zadovoljitvi, ali zgolj sredstvo za sebično dopolnitev lastne osebnosti.«<sup>[11]</sup>\_\_\_\_\_ Brez dvoma se osebnost zares razvije šele takrat, ko se je človek sposoben podariti drugi osebi. Zakonsko življenje je vir številnih zadovoljstev in radosti, vendar se vsakdo zaveda, da prinaša tudi težave, zahteve in razočaranja. To ne uide nikomur, in vendar: kako hitro človek »pobegne« pred to manj lepo stranjo ljubezni, kako zlahka »zavrže drobtinice trdega kruha«.

Pri razmisleku o tem nam lahko pomaga naslednja primerjava. Dandanes na eni strani gledamo brezhibno popolnost nekaterih poročnih slovesnosti, ki so izpiljene do zadnje podrobnosti, da bi temu enkratnemu življenjskemu dogodku dali kar največjo svečanost in morda tudi povečali družbeni ugled družine. Po drugi strani pa sta tu razočaranje in malomarnost, ki se v teku mesecev in let zlahka prikradeta v družinsko življenje, ko v običajnem vsakdanu začnejo izstopati nepopolnosti: ko se pojavijo težave, ko se pokažejo napake druge osebe in se zdi, da se ne znata pogovarjati, poslušati, drug drugemu zdraviti rane, si izkazovati naklonjenost. Tedaj se lahko zamegli »poklicnostni pomen zakona«, po katerem sta bila pozvana, da drugemu dajeta to, kar sta: da sta po svoji poklicanosti oče, mati, mož, žena ... In kakšna škoda: družina, za katero je Bog želel, da bi bila srečna tudi sredi težav, obstane

le na pol poti, toliko da »zdrži«.

Novost, ki je hotela priti na svet po njuni medsebojni ljubezni, v njunem domu ... novost, resnično življenje, se tedaj zdi, da je nekje drugje. In vendar je tik za vogalom, četudi je ta vogal malce obdrgnjen, kot se to zgodi vsakemu vogalu, ki naravnost kliče po kančku ljubezni in pozornosti.

Na dan, ko se moški in ženska poročita, odgovorita »da« na vprašanje o svoji medsebojni ljubezni. Toda pravi odgovor pride šele v teku življenja: odgovor se mora utelesiti, dozoreti mora na počasnem ognju vzajemnega »da«, ki je za vedno. »Na najpomembnejša vprašanja človek vedno odgovarja z vsem svojim življenjem. Ne glede na to, kaj govori, s kakšnimi besedami in argumenti se poskuša braniti. Na koncu, čisto na koncu, človek na vsa vprašanja odgovarja z dejstvi svojega življenja [...]: Kdo si? ... Kaj si v

resnici želel? [...] Na koncu človek odgovarja z vsem svojim življenjem.«<sup>[12]</sup> In tisti »da« celotnega življenja, ki ga človek vedno znova osvaja, postaja vse globlji in pristnejši: neizogibno naivnost začetkov spreminja v čudovito nedolžnost, vendar brez cinizma; spreminja jo v »da, dragi – da, draga«, v »da«, ki ve, in vendar ljubi.

Globina tega »da«, ki se mu ni mogoče odreči, če hočemo priti do resnične ljubezni, je tudi razlog, zakaj Cerkev proti toku vztraja v svojem nauku o pripravi na zakon in odprtosti zakoncev za življenje. Četudi je zaradi tega deležna kritik, da je staromodna in stroga, potrpežljivo vztraja, ker ve, da jo Bog kliče, naj varuje osebno ljubezen, zlasti v njenem »rodnem kraju«. <sup>[13]</sup> Cerkev ne brani abstraktne, učbeniške resnice, temveč konkretno resnico življenja, družine; varuje medčloveške odnose pred zares

smrtonosno boleznijo ... pred strupom, ki se neopazno prikrade, sprva preoblečen v romantiko in zmagoslavje, nato pa se nenadoma razkrije, morda z leti, kot neznosna kletka, zlasti če zajame oba: to je sebičnost.

Res je, da je čutiti neko navidezno veličino in veselje v ljudeh, ki si rečejo: »Kolikor je le mogoče bom užival s svojim telesom in s človekom, ki želi uživati skupaj z mano.« To je pogled na življenje, v katerem odmevajo besede iz Prve Mojzesove knjige: mladost je okusen sadež ... Zakaj ga ne bi zaužil, zakaj bi mi Bog hotel iz ust odtrgati to sladkost (prim. 1 Mz 3,2.6). Dva mlada kristjana nista človeka iz kartona: čutita ravno takšno privlačnost, vendar slutita, da gre za privid; želita videti globlje. V prizadevanju, da bi ohranila svojo ljubezen čisto ali na novo osvojila nedolžnost, ki sta jo bila morda

izgubila, se pripravljata na ljubezen, ne da bi drugega posedovala, na ljubezen brez použitve. Na tak ali drugačen način se sprašujeta: »S kom bom delil to željo po življenju, ki jo čutim kipeti v sebi? Je to res prava oseba? Se bova resnično ljubila ali si drug drugega samo želiva?«

Zavedata se, da bosta s svojim telesom izročila tudi svoje srce, svojo osebnost, svojo svobodo. Vesta, da je za vse to v resnici prostor edino v nekem »da«, ki je za vedno; vesta, da si onadva tako kot kdorkoli drug zaslužita nič manj kot »brezpogojni da«; in da brez takšne odločitve nista zmožna izročiti takšnega darila niti ga drugi niso pripravljeni sprejeti: to bi bilo darilo, ki bi ju pustilo notranje prazna, tudi če bi to odkrila šele čez čas.

Enaka »logika« je prisotna v poklicu oseb, ki živijo v celibatu in ki ljubijo Boga tudi s svojim telesom, saj mu ga iz dneva v dan podarjajo. Da,

zakonska zveza in celibat osvetlujeta in potrebujeta drug drugega, saj oba izžarevata logiko zastonjskosti, ki jo je mogoče razumeti samo, če izhajamo iz Boga, iz njegove podobe, ki jo je Bog položil v nas in po kateri vemo, da smo dar, da vidimo v drugih dar in da smo poklicani podarjati življenje: staršem, otrokom, starim staršem, vsem.

Ko Jezus razkrije to globino ljubezni, so njegovi učenci tako zmedeni, da jim mora reči: »Ne dojamejo te besede vsi, temveč tisti, katerim je dano« (Mt 19,11). Krščanski fantje in dekleta ter krščanski starši, čeprav včasih okoli sebe zaznavajo nerazumevanje, morajo vedeti, da jih globoko v sebi mnogi občudujejo, čeprav včasih ne vedo povsem, zakaj. Občudujejo jih, ker s svojo iskreno ljubeznijo izžarevajo veselje in svobodo božje ljubezni, ki »z neizrekljivimi vzdihi« (Rim 8,26)



utripa v srcu vsakega moškega in ženske.

## **Srce, ki noče trpeti bolečine**

Ime Rafael pomeni »Bog ozdravlja« oziroma »Bog varuje«. Nadangelovo posredovanje v skupni zgodbi Tobita, Hane, Tobija in Sare na viden način predstavi dejstvo, ki je ponavadi neopazno: to, da Bog družine varuje in mu je nadvse pomembno, da so srečne na svoji poti (prim. Tb 12,11-15). Bog nam želi biti blizu, čeprav mu tega včasih ne dovolimo, ker ga pravzaprav nočemo imeti blizu. V zgodbi o izgubljenem sinu, ki je odšel »v daljno deželo« (Lk 15,13), lahko prepoznamo ne le zgodbe posameznikov, ampak tudi družbene in kulturne zgodbe: svet, ki se odvrne od Boga in tako postane sovražno okolje, v katerem številne družine trpijo in včasih doživijo tudi brodolom. Vendar se Bog, tako kot oče iz prilike, ne naveliča čakati in

vedno najde način, da je navzoč v teh  
včasih tragičnih razmerah ter znova  
in znova stopa naproti vsakemu  
človeku, četudi je mnogo ran, ki jih je  
treba zacetiti.

Tobijeva knjiga nam pokaže, da božja  
bližina in skrb za družine ne  
pomenita zavetja pred vsemi  
notranjimi in zunanjimi težavami.  
Tobit je na primer pošten, celo  
junaški mož, vendar Bog dopusti, da  
oslepi (prim. Tobit 2,10). Tedaj mora  
za družinske prihodke poskrbeti  
njegova žena in zgodi se, da nekoč  
skupaj s plačilom za svoje delo dobi v  
dar kozlička. Tobit, ki je zaradi svoje  
telesne prizadetosti morda nekoliko  
zagrenjen, meni, da ga je njegova  
žena ukradla, in tako nehote doma  
povzroči nevihto. V prvi osebi nam  
pripoveduje: »Jaz pa ji nisem verjel  
in sem rekel, naj kozlička vrne  
gospodarjem, in sem se razjezil  
nanjo. Žena pa mi je odvrnila: 'Le kaj  
imaš od svoje miloščine? Le kaj od

svojih pravičnih del? Saj vidimo, kaj je od tega!» (Tb 2,14). Tobit se je spričo surovosti tega odgovora »zelo razžalostil«; tedaj je začel moliti, ihteti in prositi Boga, naj ga vzame k sebi (prim. Tb 3,1-6).

Kljub temu pa si Tobit še naprej prizadeva ustreči svoji ženi, čeprav mu to ne uspeva vedno. Ko je na primer Tobija že na poti nazaj, srečno poročen in obložen z denarjem, kot mu je naročil oče, se njegova mati Hana, ki je od vsega začetka nasprotovala zamisli o potovanju, boji najhujšega: »Moj sin je umrl, ni ga več med živimi [...]. Jojme, sin, da sem te pustila na pot, ti luč mojih oči!« Tobit, ki je prav tako zaskrbljen, jo skuša pomiriti: »Ne govori tako, sestra! Živ je in zdrav. Najbrž jih je tam doletela kaka nepričakovana težava. Človek, ki ga spremlja, je zanesljiv, eden naših bratov je. Ne žaluj za sinom, sestra! Vsak čas bo tu.« Toda njegove besede

ne zaležejo. »Ne govori mi več in nikar mi ne laži! Moj sin je mrtev,« odvrne Hana. In vendar jo neka prav materinska nedoslednost žene, da na skrivnem še naprej pričakuje njegovo vrnitev: »Vsak dan se je bolj nemirno ozirala po cesti, po kateri je odpotoval njen sin, in nihče je ni mogel več pomiriti. Ko je sonce zašlo, je šla v hišo in vso noč vzdihovala in jokala in ni zatisnila oči« (Tb 10,1-7).

Ganljivo je gledati, kako se tudi po nekaj tisočletjih vsakodnevne težave družin niso kaj dosti spremenile.

Nesporazumi, pomanjkanje komunikacije, zaskrbljenost zaradi otrok ... »Slabo bi vrednotil zakon in človeško ljubezen, kdor bi mislil, da se ob teh ovirah ljubezen in zadovoljstvo končata.«<sup>[14]</sup> Pri začetni zaljubljenosti – tisti sili, ki v človeku vzbudi hrepenenje po ustvarjanju družine – ponavadi skoraj vse pomanjkljivosti drugega ostanejo v slepi pegi. Vendar je potrebnih le

nekaj tednov stalnega sobivanja za ugotovitev, da nihče ni bil popoln v trenutku, ko je stopil pred oltar; zato je zakonsko življenje pot spreobrnjenja v dvoje, v ekipi. Dovolj je, da si mož in žena vsak dan nudita novo priložnost, in njuni srci bosta postajali vse lepši, čeprav se bodo nekatere izmed njunih omejitev ohranile ali se celo jasneje pokazale.

Neka stara pesem pravi: »Srce, ki noče trpeti bolečine, vse življenje brez ljubezni prebije.«<sup>[15]</sup> Zares, »ljubiti pomeni biti ranljiv. Ljubite karkoli, in vaše srce bo zagotovo trpinčeno in morebiti strto. Če si hočete zagotoviti, da bo vaše srce ostalo nedotaknjeno, ga ne smete dati nikomur, niti živali ne. Previdno ga odenite s hobiji in drobnim razkošjem, izognite se vsem razmerjem, varno ga zaprite v skrinjico oziroma krsto svoje sebičnosti«<sup>[16]</sup> To se gotovo ne zgodi zakoncema, kot sta Tobija in Sara, ki

se morata že prvo poročno noč soočiti s smrtno nevarnostjo zaradi delovanja hudega duha (prim. Tb 6,14-15; 7,11). Vendar pa demon sebičnosti – smrtonosna bolezen – nenehno preti vsem družinam, saj se pojavlja skušnjava, da bi iz »nepomembnih prask«<sup>[17]</sup> naredili »visoke ovire«.

Zato je tako pomembno, da se mož in žena odprto pogovarjata, tudi če gre za težke reči, da se ne bi postopoma vkopala za svojim zidom, temveč bi vedno znova gradila na čustvih, ki omogočajo ljubezen. Sv. Jožefmarija pravi, da »je prepir, če ni prepogost, tudi izraz ljubezni, skoraj nujnost«<sup>[18]</sup> za zakonce. Voda mora teči; kadar namreč zastane, se navzame gnilobe. Zato je tudi tako pomembno, »da si starši vzamejo dovolj časa za svoje otroke, da se pogovarjajo z njimi;« da jih skušajo »razumeti, priznati del resnice – ali vso resnico –, v njihovi upornosti«<sup>[19]</sup> Pogovor torej in

sobivanje: med možem in ženo, med starši in otroki.

Predvsem pa se je treba pogovarjati z Bogom, da bi nam lahko naklonil svoja razsvetljenja: »Tvoja beseda je svetilka mojim nogam, luč moji stezi« (Ps 119,105). Čeprav svetopisemsko besedilo ne govori o nesoglasjih med Tobijem in Saro, si lahko predstavljamo, da je do tega prihajalo, tako kot se je dogajalo Tobitu in Hani in kot se dogaja v vsaki družini. Predstavljamo si lahko tudi, da sta si bila zelo blizu do konca življenja, saj vidimo, kako se njun zakon poraja in raste v tesni povezanosti z Bogom. »Slavljen si, Bog naših očetov, in slavljeno bodi tvoje ime v vseh prihodnjih rodovih,« se glasi njuna skupna molitev na poročno noč. »Izkaži usmiljenje meni in njej, daj, da skupaj doseževa starost« (Tb 8,5.7).

\*\*\*

Janez Pavel II., »papež družine«,<sup>[20]</sup> je nekoč zakonsko ljubezen iz Visoke pesmi primerjal z ljubeznijo Tobija in Sare. Zakonca iz Visoke pesmi, kot je dejal, »z ognjevitimi besedami izpovedujeta človeško ljubezen drug drugemu. Novoporočenca v Tobijevi knjigi prosita Boga, da bi se na ljubezen znala prav odzvati.«<sup>[21]</sup> S tem ko je povezal ta dva portreta zakonske ljubezni, je želel postaviti vprašanje: na katerem od teh je najbolj upodobljena? Odgovor je preprost: na obeh. Na dan, ko se dve srci srečata, dobi njun poklic svež in mladosten obraz, kakršen je obraz zakoncev v Visoki pesmi. Toda to obličje na novo pridobi svojo mladostnost vsakokrat, ko v teku življenja eden in drugi znova sprejmeta svoj klic, da *se odzoveta na ljubezen*. In potem je ta ljubezen resnično »močna kakor smrt«.<sup>[22]</sup>

*Carlos Ayxelà*



---

[1] Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 27.

[2] Sv. Jožefmarija, *Jezus prihaja mimo*, št. 30. Prim. št. 22–30, ki obsegajo homilijo *Zakon, krščanski poklic*.

[3] *Pot*, št. 27. Prim tudi prav tam, št. 360.

[4] Prim. Sv. Jožefmarija, *Zasebni zapiski*, št. 1697 (10. 10. 1932), v: A. Vázquez de Prada, *Ustanovitelj Opus Dei*, 1. knjiga, str. 433.

[5] Sv. Jožefmarija, zapiski meditacije, 12. 10. 1947, v: *Mientras nos hablaba en el camino*, str. 41 (AGP, Biblioteca, P18).

[6] Prim. prav tam. »Jaz sem v *ceremonialu* tej molitvi na začetku dodal vzklik k Devici Mariji in jo določil kot blagoslov pred potovanjem: *Beata Maria intercedente, bene ambules: et*

*Dominus sit in itinere tuo, et Angelus eius comitetur tecum* [Na priprošnjo blažene Device Marije srečno potuj. Naj bo Gospod na tvoji poti in naj te njegovi angeli spremljajo].«

[7] Sv. Janez Pavel II. je zato zakon imenoval »prvobitni zakrament« (prim. Avdienza, 20. 10. 1982 in 23. 5. 1984).

[8] F. Ocáriz, Pastirsko pismo, 14. 2. 2017.

[9] Frančišek, Avdienza, 2. 9. 2015.

[10] J. Maragall, *Elogio del vivir*, v: *Vida escrita*, Madrid, Aguilar, 1959, str. 105.

[11] *Jezus prihaja mimo*, št. 43.

[12] S. Marai, *El último encuentro*, Salamandra, Barcelona 2007, str. 107.

[13] F. Ocáriz, Pastirsko pismo, 4. 6. 2017.

<sup>[14]</sup> — *Jezus prihaja mimo*, št. 24.

<sup>[15]</sup> — *A los árboles altos*, ljudska pesem, ki jo omenja sv. Jožefmarija v *Poti*, št. 145.

<sup>[16]</sup> — C. S. Lewis, *Štiri ljubezni*, Družina, Ljubljana 2016, str. 141.

<sup>[17]</sup> — *Jezus prihaja mimo*, št. 23.

<sup>[18]</sup> — Prav tam, št. 26.

<sup>[19]</sup> — Prav tam, št. 27.

<sup>[20]</sup> — Frančišek, Homilija na kanonizaciji, 27. 4. 2014.

<sup>[21]</sup> — Sv. Janez Pavel II., Avdienza, 27. 6. 1984.

<sup>[22]</sup> — Prim. prav tam; Vp 8,6.

[dev.opusdei.org/sl-si/article/nekaj-velikega-in-naj-bo-to-ljubezen-7-zakonski-poklic/](http://dev.opusdei.org/sl-si/article/nekaj-velikega-in-naj-bo-to-ljubezen-7-zakonski-poklic/) (6. Avg. 2025)